

Pomenki

O

slovenskem pisanji.

XXXIII.

T. Res vesel prepeva o šolskih praznikih dobri učenec, ki je dobil lepo spričevalo ali hvalno svedočbo.

U. Vse druge imena slovanske, ktere so po spričevalih sedanjih latinskih učencev, če tudi le proti solncu brati, kažejo ravno tisto koreniko razun slovenskega; — kako je to?

T. Slovenci smo tudi sicer v mnogih rečeh posebniki!

U. Ali Slovanom ni znana naša beseda priča ali pričevalo?

T. V stsl. je pritčca parabola, aenigma, exemplum; v hrov. serb. ravno tako, proverbium, narratio, in pričalo qui multa narrat (Vuk).

U. Sej marsiktero pričalo res veliko pové! Od kod pa je v stsl. t- pritčca?

T. Metelko pravi, da se razlaga iz pri in tikati ter pomeni v nsl. Zeuge in Zeugnis, Gegenwart, in torej pričo ali vpričo in Gegenwart, vor (coram). — Murko: priča, svedok Zeuge; priča, pričanje, spričik, spričimba Zeugnis, in v hrov. spriček Credit, na spriček. — Cigale: priča (im Altsl. eine Parabel), svedok (Vodn., Jambr., bei Gutm. svidek, mehr böhm.), pričavec itd.

U. Pričati, na ali za pričo biti, pričo ali vpričo, vpričen, vpričnost, pričujoč, pričujočnost — so sploh znane besede.

T. Pričujoč je prav iz pričujejo namesti pričujejoč, ne pa pričejoč ali pričjoč. — V nsl.: priča testis, kriva priča trub. krivopričnik; pričati excusare hebd. pričkat se rixari metl. opričen praesens trub. rês. pričevanje testari trub. croat. pri-tač f. adagium verant. pričica fabula ibid. priča impedimentum. luc. serb. priča proverbium, narratio rum. priče his: th. t'k suff. ja Mikl.

U. Marsikteremu je spričevalo tudi in parabolam, zlasti ktero je slabo!

T. Tudi dobro, prav dobro spričevalo je in parabolam, se vé v drugačnem pomenu:

U. Svedok in svedočba, svïdok in svïdočanstvo je po vzajemni spreminjavi slovanski.

T. Iz korena vid — ved, lastnega vsem Slovanom. V stsl. viděti videre, věděti scire, intelligere, vědok gnarus in svědok conscius, věst' scientia in svěst' conscientia, svedok in svědětelj (consciens) testis, svedočba, svedočanstvo in svedeteljstvo testimonium i. t. d.

Poprava. Str. 231. v pomenk. v. 4. vredí takole: *-last* ni iz *list* (fraus, dolus, goth. lists list, rad. lis, cf. lisica), ampak iz *last*, kar se kravi tedaj v *last* ali prilast dá, kar se mi celó verjetno zdi.

Pisma dveh slovenskih učiteljev.

Na Pustem polji na sv. Lovrenca dan.

Dragi moj Svetoslave!

Svetovati znaš ti res lepo. Rekel si enkrat, da naj svoj križ voljno nosim, drugič si mi rekel, da naj bom zadovoljen s svojo plačo, in tretjič si še celó rekel, da učiteljem manjka kersanske ljubezni, torej so dostikrat čmerni in nejevoljni. To je sicer vse lepo. — Slišal sem že v svojem življenji od pisavcev, ki znajo revščino tako ginljivo popisovati, da bi človeku zadnji krajcar iz žepa privabili, da bi ga daroval revežu, sami pa — živé v vsi obilnosti. Poznam tudi zdravnike, ki močno priporočajo, kako mora človek ravnati, da zdravja ne zgubi, sami se pa za to malo zmenijo. Take svete, kakor jih ti učiteljem daješ, ponujajo jim le takšni, ki nič boljšega ne vedó, ali pa tudi nič storiti nočejo. Človek, ki mu vse po volji gre, lahko Boga hvali, in bogatin, ki vsega vživa v obilnosti, lahko sostradanemu beraču govori od dobrotljivosti božje, ali reveža šembrano to malo gane, če bogatin noče pred njim odpirati svoje mošnje. Besede: „Spolnui dolžnosti svojega stanu na tanko in vestno“ — ravno tako zadevajo učitelja, kakor tiste, kateri bi mogli zanj skrbeti. Deželni zbori nekterih kronovin na Avstrijskem ozirali so se tudi na učitelje, in zboljševali njih stan po okolisčinah; koliko se je pa pri nas na Kranjskem zgodilo? Kakor hitro sem bral, da so se začeli vjedati eden drugiega in si spodbijati besede, precej sem spoznal, da bo še veliko Save proti Belem gradu izlilo se, preden da šolstvo v deželnem zboru pride na versto. Svoje dni prosil je neki človek za službo. Kolikorkrat se oglasi za to službo, rekli so mu: „Poterpi, poterpi!“ On pa zapre doma muco v